

dialectals: santanderí «*ensoparse*: mojarse mucho; *ensopado*: hecho una sopa» (GalLomas), andal. «*ensopar*: en la industria sombrerera, remojar en la caidera el pelo de conejo y de liebre, para reducirlo y hacer el fieltro» (AlcVenceslada). En fi *sopetar* «hacer sopa con el pan, empapándolo en vino etc.» ja figura en el salmantí Juan del Encina (c. 1499, *Teatro*, ed. Acad., 415). En algunes valls de l'alt Aragó, una formació adj. com el nostre *xop* ha vingut a confondre's amb *XOMPO*, cast. *ZOMPO* 'feixuc, maldestre', però més aviat amb el sentit català: «calado por un líquido»: «m'ha pescáu o ruxazo en mitá o camino, y por llevar abarcas he llegau con os calcetines *zòmpos* d'agua» a la vall de Broto (A. Satué, 1967).

En canvi en portuguès *ensopar* pertany a la llengua comuna i ja des dels clàssics, des de les *Décadas* de João de Barros (2.ª quart S. XVI): «os nossos não tinham outro ofício: senão fornecer e *ensopar* as lanças neles», «uma grande bâtega de chuva nos *ensopou*», i Ferreira de Vasconcelos i Diogo do Couto, que són de m. j. o fi del mateix segle (cites de Moraes i P. Machado).

En llengua d'oc no hi ha res d'això en els segles trobadorescos, però avui hi apareix amb considerable extensió, i en formes estranyament semblants a les catalanes: tol. *choupà* «mouiller, tremper», registrat ja per Doujat (c. 1630) i confirmat per Sauvages, i que per tant sembla haver estat usat ja per Goudouff (c. 1610); i en el segle passat, Visner exemplifica «a le moucadou *choupad*: il a le mouchoir mouillé».

Doncs allà també s'ha format l'adj.: tol. «*chop*: mouillé, tout trempé» (Doujat, Sauvages), «moun gargalhol se trobo *chop*: mon gosier se trouve humecté»; i això no deu ser ben estrany al rodanès quan va usar-lo el mateix Mistral en el seu poema: «dins li prat verd que soun aigo tèn *chop*», *Calendau* II, 3.7. També aquí el punt de partida de l'adj. l'hem de cercar en un substantiu postverbal com el català, del qual dona comprovació una frase del tolosà Visner: «le *chop* de la fango, del mourtié: la mouillure de la boue, du mortier».

No crec que hagi de fer escrípol el fet que etimològicament la semblança amb el català és menys perfecta del que aparenta. Car, d'una banda, la *o* occitana correspon a una ò oberta nostra, però això s'explica fàcilment pel joc analògic partint del verb. D'altra banda la *ch-* occitana és una africada, no provinent de *eiss-* (EX-). De tota manera, Ronjat no sols confirma *chop* «mouillé, trempé» a Tolosa i més enllà, fins a Agén, sinó que ell, tan escrupolós en fonètica, justament proposa l'etim. SUPPA: «à rapprocher de *soupo*, <it.> *zuppa* (*zuffa*), avec TS- en partie changée en *š*, ě; pour *o*, voir § 174ss.» (*Gramm. Ist. Prov. Mod.*). El que diu és plausible; i altrament el canvi de *s-* o *eiss-* en ě- és d'escàs relleu, i pot haver estat engegat encara per altres factors, de contaminació, expressivitat etc.

Lazare Sainéan addueix, junt amb «*Chop*, Provence, mouillé» i «*soper*, wallon, tremper dans l'eau», prov. «*choupi*: patauger, à côté de: *choupi*: patrouiller»

(*Sources Indig. Etym. Fr.* II, 130): si recordem que aquest últim és un invasor nòrdic (paral·lel a l'it. *calpestare*), però arrelat en provençal, es pot admetre que també la *ch-* de *chop* es degui a contaminació d'aquest mot; amb encreuament encara més complet en *choupi*; trobem encara un gc. *chaup* anàleg al nostre *xop*, en el dicc. de Palay; que, amb el seu diftong, en seria encara una altra comprovació.

Altrament es comprèn que formacions semblants a base de SUPPA, degueren tenir gran extensió gal·lo-romànica (cf. el való de Sainéan). Car del romànic hagué de passar al bretó i al basc: bretó «*souba* 'tremper, imbibir, baigner' originàriament 'tremper la soupe', dérivé de *souben* f. 'potage', dérivé lui-même d'un emprunt du fr. *soupe*», ViHenry (*Lex. Etym. Bret.*). En basc, és ben igual al nostre verb, *çopatu* «empapar» que Mitxelena (*Apell. Vcos.*, § 228) cita dels basc-francesos Axular (S. XII) i Larramendi S.; i, en forma un poc més diferent, Azkue troba *sopin* «tierra húmeda y pegajosa», «pan mal fermentado» en 4 localitats del centre de Biscaia (tirant a l'O. i E.), i *sopindu* «embarxar-se un caminó», que ell mateix, a despit de la seva repugnància a admetre romanismes, ja reconeix com a paral·lels del cast. *hecho una sopa*.

Altrament ens cal advertir que també en cat. hi ha hagut variació en la forma prefixal del verb, a la manera de l'*inxzuppare*/ensopar it.-cast.-port. *Ensopar* 'xopar' deu ser la forma de l'«Empordanet», judicant per l'ús que en fan les baix-empordaneses VCatalà i Irene Rocas: «no s'oià més que els gemecs ofegats dels parents, i el xip-xap dels peus en la terra *ensopada*» i «en llàgrimes de nits, *ensopant* lo magre coxinet hont reposava la testa» (VCatalà), «l'arròs s'ha *ensopat* massa» (IRocas), *AlcM.* Això, encreuat amb el comú *xopar*, ha donat la forma *enxopar*, pròpia del Migjorn valencià i l'Alt Pallars: *enxopar*=al *xopar* del *DFa.*, Valor-Giner (1950-55); «un patamoll és un bocí de terra que està *enxopada*» Estoon de Cardós (1934).

La formació de *xopar* fou en català, segons totes les aparences, a base de SUPPA com en aquestes llengües, però entre nosaltres amb prefixació EX-: **eixopar*, tal com *eixordar* de *sord*, (ei)xarpellera de *serpellera*, o bé *eixobrir*, *eixoblidar*, *eixardor* etc., i ulterior afèresi, com en *xardor*, *xarpellera* etc.; cf. també oc. ant. *eissobinar* «metre sur dos, renverser» al costat del llatí SŪPĪNARE i oc. ant. *sobin/sopin* «renversé».

Havent-hi una explicació tan convincent hem de descartar altres pistes que s'han suggerit (a part d'un vague tempteig germànic de Baist, *RFgn.* I, 115, que no arriba a concretar); *AlcM* vacilla entre acceptar la meua etim. (ja suggerida concisament per al cat., a propòsit de les formes cast., en *RFHisp.* VI, 225, i *DCEC/DECH* v, 304a58), i «una formació onomatopèica damunt el soroll *xòp* d'una cosa en mullar-se o remoure's dins un líquid»: base ben vaga, i demés refutada ja per la diferència en la vocal, que és constantment *ó* tancada (com he detallat) en *xop* i el present verbal *xopa*; mentre que, en el parònim onomatopèic, ells mateixos troben *xòp* en val., i a Alcoi, en la frase que citen.